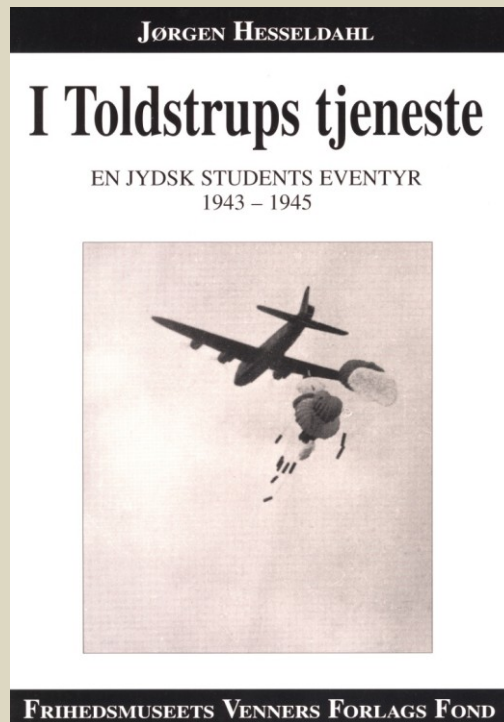

En beretning om en af de sidste våbenedkastninger under besættelsen.

Uddrag fra bogen "I Toldstrups tjeneste. En jydsk students eventyr 1943-1945" af Jørgen Hesseldahl

- og det skete ved "Melvanggaard" den 23. april 1945 -

- Efter at have arbejdet syv måneder i Ålborg følte jeg, at Gestapo kendte mig for godt, hvorfor jeg bad **Toldstrup** om at blive forflyttet, hvilket blev bevilget.

Toldstrup sendte mig til Vejle, hvor jeg skulle hjælpe min gamle chef fra Ålborg, Jens Lyhne, med at etablere det hidtil sydligste nedkastningsdistrikt.

I **1945** var al våbenmodtagelse fra England blevet samlet i en særskilt organisation under Toldstrup, der refererede direkte til England. Det nye nedkastningsdistrikt skulle derfor bygges op fra bunden - uafhængigt af den eksisterende modstandsbevægelse. Jeg blev således sendt til **Vejen** og fik som mit eneste startgrundlag kontakten til "en god dansk mand", en ældre forsikringsagent. Han satte mig i forbindelse med **Frede Hansen**, ældste søn på en stor gård ("**Melvanggaard**"), hvis jorde grænsede op til **Askov Højskole**. Frede kendte så mange unge mænd på egnen, der brændte efter at gøre en indsats mod tyskerne, at jeg meget snart kunne melde klar til modtagelse på to pladser, hvoraf den ene -20-g-3-M i **Melvang Gd.** - straks blev godkendt til snarlig operation med kodenavnet "**Emil**".

Min kollega "Håkon" i nabolikdistriktet **Brørup/Holsted** havde allerede fået sat en plads i operation, og da han ikke havde den fuldt bemanded, måtte **Askov**-holdet støtte ham med nogle mænd. To gange cyklede vi til **Klelund Plantage** til en nats forgæves venten. Det eneste tegn på flyveaktivitet, vi så, var heftig luftværns skyts ude vestpå.

Mod slutningen af krigen voksede tyskernes aktiviteter på **Vejen**-egnen meget stærkt. Dels udbyggede de en **Kongeå**-stilling for at kunne forsvare Jylland mod et angreb fra syd, og dels sendte de et par hundrede tusinde flygtninge fra Østtyskland op i Jylland. **Askov Højskole**, flere folkeskoler samt Maltbæks forsamlingshus blev beslaglagt til tyske indkvarteringer, hvortil der fra vor plads kun var mellem en og tre kilometer. Jeg fandt det derfor nødvendigt at afmelde pladsen; men samme aften - 23. april - var der en leverance til "**Emil**", så vi rykkede ud.

Indflyvningen forløb helt perfekt. Næsten førend vi hørte den store **Lancaster**-maskine, strøg den lavt lige ind over vor række af lygter. Den slog et slag ind over **Lunderskov** og kom så igen. Endnu en gang var signallygten, der morsede et "k" - streg-prik-streg - en tryllestav, der fik et par tons våben til at falde ned fra himmelen - i et kort øjeblik smukt svævende i tolv faldskærme. Desværre tørnede to af containerne sammen, og indholdet - rifler - af den ene faldt ned gennem taget af et hønsehus. Husets ejer kom ud i nattøj, og en af vore folk - en bornholmer - forklarede ham, at han gjorde klogest i at lade som om, han intet havde set. Selv om beskeden blev givet på bornholmsk, blev den efterkommet; men efter kapitulationen fortalte hønsehusejeren, at han havde talt med en udenlandsk faldskærms soldat.

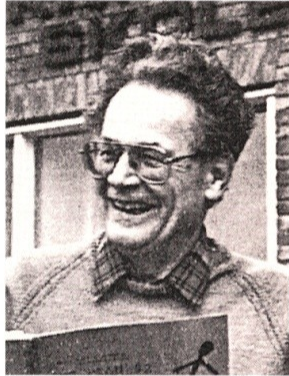
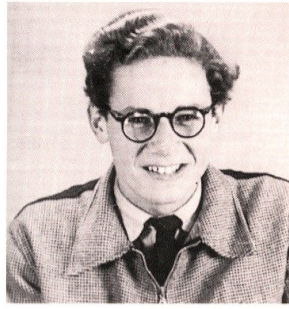
Godset blev straks gemt væk i et jordhul på pladsen, der var fyldt med gammel halm, så Frede kunne næste morgen, da han startede dagens arbejde, fortælle sin far Frederik, at alt var i orden. Frederik benyttede morgenen til at inspicere sine marker, og da han kom forbi den gamle halmbunke, synes han, at han ville benytte lejligheden til at brænde den af - og som tænkt så gjort. På afstand så Frede røgen stige op fra halmen, der skjulte nattens høst, og til stor forbavselse for faderen og karlene kom han styrtende og slukkede ilden. Karlene fik herefter en alvorlig formaning om at holde kæft.

Min sjette og sidste nedkastning var således ligesom de forudgående fuld af uforudset drama.

Besættelsens sidste dage og befrielsessommeren

Et par dage efter den vellykkede nedkastning blev godset transporteret til **Vejen** i bunden af et par læs med roer og overgivet til den derværende modstandsbevægelse - dog beholdt vi selv våben til en snes mand. Gennem Toldstrup havde vi fået til opgave at forberede modtagelsen af allierede forbindelsesofficerer, som skulle ankomme i en mindre flyvemaskine. Vi fandt en velegnet "flyveplads" ved **Vejen Mose**; men i betragtning af, at egnen vrimlede med tyske soldater, fandt jeg det rigtigst at udstyre modtageholdet med våben. Det blev modstandsbevægelsens regionsledelse meget ophidset over. På et bevæget møde beordrede de mig til at aflevere alle tilbageholdte våben, hvilket jeg nægtede, idet jeg henviste til, at jeg kun ville modtage ordre fra Toldstrup. Jeg fastholdt min nægtelse, selv om jeg fik at vide, at jeg burde rette mig efter en ordre fra den danske modstandsbevægelse i stedet for at følge Toldstrup, der var gået i engelsk krigstjeneste. Mødet sluttede med en aftale om, at "mine" våben skulle afleveres til modstandsbevægelsen, når der ikke ville blive flere nedkastninger.

Vore nye våben - geværer, maskinpistoler, maskingevær og bazooka - gik vi straks i gang med at klargøre og indøve brugen af.

ISBN 87-88214-451
ISSN 0107-9298

Jørgen Hesseldahl er født 27. juni 1924 som den ældste i overlærer John Hesseldahl's og telegrafassistent Ragnhild Hesseldahl's børneflokk på fem. Tog i sommeren 1943 studentereksamen på Marselisborg Gymnasium, Århus. Påbegyndte herefter et juridisk studium ved Århus universitet. Gik samtidig i gang med aktivt at bekæmpe besættelsesmagten – først gennem bladarbejde, siden som hjælper for lederen af våbenmodtagelsen i Jylland – „Toldstrup“. Gik „under jorden“ i maj 1944 og var herefter fuldtidsarbejdende modstandsmand forskellige steder i Jylland frem til krigens slutning. Blev udnævnt til løjtnant af reserven i henhold til lov om modstandsbevægelsens befalingsmænd og gjorde som sådan tjeneste i et år, hvorefter det juridiske studium blev genoptaget. Blev i sommeren 1950 Århus Universitets først uddannede jurist. Arbejdede som sagførerfuldmægtig, forstander ved Forsvarets Civilundervisning og i 25 år som direktør for Odense Teknisk Skole. Siden august 1988: glad pensionist.

Jens Toldstrup, egl. *Anton Ingersøn Jensen*, 1915-1991, dansk modstandsmand og fabrikant.

Som løjtnant af reserven og med kontakt til Dansk Samling involveredes Toldstrup efter besættelsen 9.4.1940 i illegalt arbejde.

Han blev i april 1944 leder af modtagelsen af våben og sprængstof i Jylland og var fra maj 1944 til februar 1945 leder af Region 1 (Nordjylland).

Et anspændt forhold til Jyllandslederen Vagn Bennike influerede ikke på hans dygtige ledelse af modtagearbejdet, der var højt værdsat fra britisk side. Han arbejdede som toldassistent, hvilket gav anledning til dæknavnet *Toldstrup*, som han beholdt efter krigen.

Da Toldstrups virke var på sit højeste, havde han 3000 modstandsfolk under sig, som opererede fra 289 modtagepladser, hvorfra man uafbrudt modtog våben og forsyninger fra de engelske flyvere. Efter at materialet var bjærget og bragt i sikkerhed, skulle det fordeles ud over de mange distrikter, hvad der i sig selv var en både krævende og risikabel opgave.

I løbet af krigen passerede på den måde ca. 3800 containere med 400 tons materiale gennem det jyske hovedkvarter, hvilket fik de allierede til at udnævne Toldstrup til "Europas bedste nedkastningschef".